

Bryssel, 16. marraskuuta 2018
(OR. en)

14253/18

Toimielinten välinen asia:
2008/0140 (CNS)

SOC 703
ANTIDISCRIM 28
MI 833
JAI 1129
FREMP 195

SELVITYS

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Ed. asiak. nro:	12677/18
Kom:n asiak. nro:	11531/08 SOC 411 JAI 368 MI 246 - COM(2008) 426 final
Asia:	Ehdotus neuvoston direktiiviksi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta – Tilanneselvitys

I JOHDANTO

Komissio antoi 2. heinäkuuta 2008 ehdotuksen neuvoston direktiiviksi, jonka tarkoituksena on ulottaa uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän suoja työelämän ulkopuolelle. Ehdotuksella täydennetään nykyistä EY-lainsäädäntöä¹ tällä alalla, ja ehdotetulla yhdenvertaista kohtelua koskevalla horisontaalisella direktiivillä kielletäisiin edellä mainituista syistä johtuva syrjintä seuraavilla aloilla: sosiaalinen suojele, mukaan lukien sosiaaliturva ja terveydenhuolto, koulutus, sekä tavaroiden ja palvelujen saatavuus, asuminen mukaan luettuna.

¹ Erityisesti neuvoston direktiivejä 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY.

Valtuuskuntien suuri enemmistö on suhtautunut ehdotukseen periaatteessa myönteisesti, ja monet kannattivat sitä, että ehdotuksella pyritään täydentämään nykyistä oikeudellista kehystä käsittelemällä horisontaalisesti kaikkia neljää syrjintäperustetta.

Useimmat valtuuskunnat ovat vahvistaneet yhdenvertaisen kohtelun edistämisen merkityksen EU:n yhteisenä sosiaalisena arvona. Useat valtuuskunnat ovat erityisesti painottaneet ehdotuksen merkitystä vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen (vammaisyleissopimuksen) täytäntöönpanossa. Jotkin valtuuskunnat olisivat kuitenkin toivoneet kunnianhimoisempia säännöksiä vammaisuudesta.

Tietyt syrjinnän torjunnan merkitystä korostavat valtuuskunnat ovat kuitenkin aiemmin asettaneet kyseenalaiseksi komission ehdotuksen tarpeellisuuden ja katsoneet, että ehdotus loukkaa tietyissä kysymyksissä kansallista toimivaltaa ja on ristiriidassa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden kanssa. Tietyt valtuuskunnat vastustavat edelleen sosiaalisen suojelun ja koulutuksen sisällyttämistä soveltamisalaan.

Eräät valtuuskunnat ovat pyytäneet selvennyksiä ja ilmaisseet huolensa, jotka liittyvät erityisesti oikeusvarmuuden puutteeseen, toimivallan jakoon, ehdotuksen käytännön vaikutuksiin sekä taloudellisiin ja oikeusvaikutuksiin.

Kahdella valtuuskunnalla on yleisvaraumat ehdotukseen sinänsä.

Tällä hetkellä kaikilla valtuuskunnilla on tarkasteluvaraumat tekstiin.

CZ, DK, MT ja UK ovat pitäneet voimassa parlamentaariset tarkasteluvaraumat. Komissio on vahvistanut pitäytyvänsä edelleen alkuperäisessä ehdotuksessaan ja pitänyt voimassa tarkasteluvarauman sen mahdollisiin muutoksiin.

Euroopan parlamentti antoi kuulemismenettelyn mukaisen lausuntonsa 2. huhtikuuta 2009².

Lissabonin sopimuksen tultua voimaan 1. joulukuuta 2009 ehdotus kuuluu nyt Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 19 artiklan soveltamisalaan. Kyseinen artikla edellyttää neuvoston yksimielisyyttä ja sitä edeltävää Euroopan parlamentin *hyväksyntää*.

² Ks. asiak. A6-0149/2009. Istuva parlamentti on nimittänyt esittelijäksi Ulrike Lunacekin (AT / kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta (LIBE) / Vihreät / Euroopan vapaa allianssi -ryhmä).

II EHDOTUKSEN KÄSITTELY NEUVOSTOSSA ITÄVALLAN

PUHEENJOHTAJAKAUDELLA

Sosiaalityöryhmä jatkoi ehdotuksen käsittelyä³ puheenjohtajavaltion tekstiehdotusten pohjalta⁴, jotka käsittelivät useita kysymyksiä, mukaan lukien moniperusteinen syrjintä, vammaisuutta koskevat säännökset, olettamukseen perustuva syrjintä ja seuraamukset. Valtuuskuntia pyydettiin myös ilmoittamaan sellaisista alaviitteistä, jotka voitaisiin poistaa selityksin varustetusta konsolidoidusta tekstistä.

a) Moniperusteinen syrjintä (2 artiklan 2 ja 3-a kohta sekä johdanto-osan 12 ab kappale)

Direktiiviehdotus sisältää säännöksiä moniperusteisesta syrjinnästä, jota voi esiintyä jopa tilanteissa, joissa ei olisi syrjintää, jos perusteita tarkasteltaisiin erillään. Puheenjohtajavaltio on kuitenkin ehdottanut, että muissa direktiiveissä käsitelty syrjintäperusteet (sukupuoli ja rodullinen tai etninen alkuperä⁵) jätettäisiin pois tämän direktiivin säännöksistä, jotta moniperusteista syrjintää käsiteltäisiin tässä direktiivissä vain tämän direktiivin soveltumisalassa mainituin perustein. Tietyt valtuuskunnat pitivät tätä moniperusteisen syrjinnän käsitteen kaventamista valitettavana. Toiset valtuuskunnat toistivat suhtautuvansa epäilevästi moniperusteisen syrjinnän käsitteen lisäämiseen. Työryhmä kuitenkin hyväksyi laajalti moniperusteisen syrjinnän käsitteen lisäämisen puheenjohtajavaltion ehdotuksen pohjalta.

b) Vammaisuutta koskevat säännökset

Puheenjohtajavaltio täsmensi vammaisuutta koskevia säännöksiä ja työryhmä kannatti ehdotettuja muutoksia laajalti. Useita näkökohtia on kuitenkin tarkasteltava lisää.

i) Vammaisuuteen perustuva oikeasuhteinen erilainen kohtelu (2 artiklan 7 kohdan b alakohta ja johdanto-osan 15 a kappale)

³ Kokoukset pidettiin 25. heinäkuuta ja 1. marraskuuta.

⁴ Asiak. 10530/18 ja 12077/18.

⁵ Nämä perusteet on vahvistettu direktiiveissä 2004/113/EY ja 2000/43/EY.

Puheenjohtajavaltio on pyrkinyt selkeyttämään vammaisuuteen perustuvan oikeasuhteisen erilaisen kohtelun sallimista koskevan poikkeuksen laajuutta tekemällä eron *vammaisuuden* ja *terveydellisen syyn* välillä.

Tietyt valtuuskunnat eivät voineet hyväksyä ehdotettua sanamuotoa ja pitivät tekstin edellisen version muotoilua parempana siksi, että "vammaisuutta" ja "terveydellistä syytä" olisi käsiteltävä erillisinä kriteereinä eikä niitä saisi yhdistää toisiinsa.

ii) Kohtuullinen mukauttaminen (4 a artikla ja johdanto-osan 20 ab kappale)

Puheenjohtajavaltio on pyrkinyt selkeyttämään "kohtuullisen mukauttamisen" käsitettä vammaisyleissopimuksen mukaisesti.

Yhden valtuuskunnan mielestä "kohtuullisen mukauttamisen" käsitteen sisällyttäminen tekstiin aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta, sillä sitä ei ole määritelty, ja valtuuskunnan mielestä kyseinen termi olisi parempi poistaa kokonaan.

iii) Esteettömyys ja kohtuullinen mukauttaminen (4 b artikla ja johdanto-osan 19 b kappale)

Puheenjohtajavaltio on pyrkinyt selkeyttämään tekstiä lisäämällä uusia esimerkkejä, jotka kuvaavat *kohtuuttoman rasitteen* arvioinnissa käytettäviä kriteereitä. Useat valtuuskunnat pitivät lisäselvityksiä ja tekstin jatkokäsittelyä tarpeellisina. Tietyt valtuuskunnat suhtautuivat epäilevästi laajan avoimen esimerkkiluettelon sisällyttämiseen, kun taas toiset olivat sitä mieltä, että annetut esimerkit olisi ehkä parempi sisällyttää johdanto-osan kappaleisiin. Toiset ehdottivat myös sanamuotojen yhtenäistämistä eurooppalaisen esteettömyyssäädöksen kanssa.⁶

iv) Johdanto-osan kappaleet

Puheenjohtajavaltio on ehdottanut myös usean johdanto-osan kappaleen tarkistamista tekstin yhdenmukaistamiseksi vammaisyleissopimuksen kanssa.

⁶ Toimielintenvälinen asiakokonaisuus 2015/0278 (COD).

c) **Olettamukseen perustuva syrjintä (johdanto-osan 12 kappale)**

Puheenjohtajavaltio on lisännyt johdanto-osan kappaleen selittämään olettamukseen perustuvaa syrjintää, jota tapahtuu silloin, kun henkilöä kohdellaan epäsuotuisammin tai häiritään, koska hänet mielletään tietyn uskonnon tai vakaumuksen edustajaksi, vammaiseksi, tietyn ikäiseksi tai tiettyä seksuaalista suuntautumista edustavaksi henkilöksi huolimatta siitä, onko henkilöä koskeva olettamus totta vai ei. Yksi valtuuskunta oli sitä mieltä, että tämä asia olisi parasta jättää tuomioistuimille eikä sitä tulisi sisällyttää direktiiviin.

d) **Seuraamukset (14 artikla ja johdanto-osan 29 kappale)**

Puheenjohtajavaltio on korvannut termin "sanctions" termillä "penalties" vakiintuneen laadintatavan mukaisesti.

Lisää yksityiskohtaista tietoa valtuuskuntien kannoista on saatavissa asiakirjoista 11105/18⁷ ja 12677/18.

III LOPUKSI

Itävallan puheenjohtajakaudella käsitellyissä asioissa on selkeästi edistytty. Vaikka direktiiviehdotuksen tavoitteilla on laaja kannatus, tarvitaan teknistä työtä ja uusia laajoja poliittisia keskusteluja ennen kuin neuvostossa voidaan saavuttaa tarvittava yksimielisyys.

⁷ Ks. myös asiak. 12955/18 ja 12956/18 (toimitetaan myöhemmin).